

Literární putování

Libereckým krajem

říjen
2021

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

Za mistrem Evropy v sáňkování, nejslavnějším autorem regionu a nejkultovnější knihou Liberecka

Říjnové putování začneme na Smědavě, pokud někdo nebude chtít stoupat již z Bílého Potoka, v němž působil první říjnový oslavenec, německý sportovec a básník **Rudolf Kauschka** (2. října 1883, Fukov ve Šluknovském výběžku – 2. dubna 1960, Kempten). Ten svůj život zasvětil především horolezectví a lásce k Jizerským horám, věnoval se ale také sáňkování, zvítězil např. na Mistrovství Evropy na Ještědu v roce 1914. Jeho stěžejním dílem je **Wandern und Klettern. Ein Heimatbuch für Bergfreunde** (Turistika a horolezectví. Kniha o domovu pro přátele hor). Je také autorem průvodců a dalších vlastivědných děl z regionu. Již ve zmiňované knize uveřejnil několik svých básní (z Jizerských hor například *Isergebirge, Schwarzbach, Schwarze Teiche, Im Wandern* a další), tiskem vyšly sbírky **Sang aus Iserwäldern** (Zpěv jizerských lesů) a **Leben als Gedicht** (Život coby báseň). Při cestě na Jizerku se některými můžeme potěšit přímo v blízkosti míst v nich zmiňovaných, v současné době vychází Kauschkovy básně v překladu jeho obdivovatele, významného jabloneckého fotografa Siegfrieda Weisse.

Osada Jizerka a okolní lesy se staly kulisou knihy **Stezka odvahy Miloše Zapletala** (*13. ledna 1930, Prostějov). Ten kromě psaní děl pro mládež a sbírá-

ní her působil jako skautský vedoucí v Liberci, do jehož činnosti zapojil i přírodovědce Severočeského muzea v Liberci, říjnového jubilanta **Miloslava Nevrlého** (*29. října 1933, Praha). Ten na Jizerce trávil volný i pracovní čas v muzejní chatě a ve Hnojovém domě svého přítele, jizerskohorské cestovatelské legendy Gustava Ginzela, a své výzkumy a zážitky zpracoval v **Knize o Jizerských horách**, zřejmě nejkultovnějším díle Liberecka.

Svahy Bukovce nad Jizerkou, ale i podhůří s Tanvaldem apod., jsou jedním z dějišť v knize **Anděl v kulichu** dalšího říjnového oslavence, německého autora **Otfrieda Preußlera**, narozeného jako **Otfried Syrowatka** (20. října 1923, Liberec – 18. února 2013, Prien am Chiemsee). Ten do Jizerských hor umístil také knihy o skřítkovi Hörbem, sídlícím na Jizeře (vyšlo pouze německy pod názvy **Hörbe mit dem großen Hut** – Hörbe s velkým kloboukem a **Hörbe und sein Freund Zwottel** – Hörbe a jeho přítel Zwottel). V Tanvaldu, kam na konci putování dorazíme, se odehrává i děj jeho knihy **Útěk do Egypta přes Království české**. Otfried Preußler je dodnes nejslavnějším regionálním autorem, čeští čtenáři znají především jeho knihy **Čarodějův učeň** či **Malá čarodějnice**.

Každý měsíc zveřejníme nový výlet za zajímavými literárními osudy a památkami našeho kraje.

Informace a podklady ke každé vycházce včetně mapy s trasou výletu naleznete vždy na našich webových stránkách a sociálních sítích. Vydejte se s námi odkrýt literární stopy v našem kraji!

   YouTube

www.kvkl.cz

Literární putování

Libereckým krajem

říjen
2021

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

Z Jizerky pokračujeme přes Souš a Novinu do osady Sovín. Zde v clam-gallasovské hájovně žil po narození v Desné německý autor **Anton Johann Bielau** (27. prosince 1860 – 31. prosince 1928, Liberec, náhrobek má na hřbitově v Janově nad Nisou). O svém dětství, které prožíval jako syn hajného v okolních lesích a ve škole na Kristiánově, píše v příbězích v jizerskohorském nářečí z okolí údolí Kamenice souborně vydaných pod názvem **För hundert Juhrn an Isergeborge, Erzählungen in Isergebirgsmundart** (Před sto lety v Jizerských horách, vyprávění v jizerskohorském nářečí). Napsal také několik básní z Jizerských hor (například *Dos vrloufene Kind* o ztracené Aničce Richterové, *An den Jeschken* – Na Ještědu, *Moundennacht ban Blatnei-teiche* – Měsíční noc u Blatného rybníka ad.).

Ze Sovína již sejdeme do Desné, nad níž směřem k Tanvaldu leží Šumburk nad Desnou. Zde žil a zemřel další říjnový jubilant, německý spisovatel **Franz Grundmann** (3. října 1863, Prkenný Důl u Žacléře – 30. června 1921). V letech 1886–1900 pracoval jako sklář a založil časopis *Rübezahl*, v němž uveřejňoval nářeční básně a povídky. Napsal například vyprávění *Aus 'em Gebirge* (Z hor) či *Im Schleiferland'l. Geschichten und Narreteien aus dem Isergebirge* (V zemičce brusičů. Příběhy a vtipy z Jizerských hor).

Naši poslední zastávkou je Tanvald, v němž se opět v říjnu narodil německý básník **Ludwig Kotrba**, píšící pod pseudonymem Ludewik Mühlhonnl Tresl (14. října 1851 – 21. ledna 1901, Praha), autor nářeční básnické sbírky *Gänseblieml* (Sedmikrásky).

V JIZERSKÝCH HORÁCH Rudolf Kauschka

Žulová věž jak šedý obří klín
nad lesy směle, divoce tu ční.
Strmě sokol vzlét', temný jako stín,
sám jak král v záři sluneční.

Pradávných hrobů zjev z močálů zří,
kol černých tůní bylí živoří,
se vzpurnou klečí štíhlých jedlí kmen
v nahotě své v nich temný zrcadlen.

V šedi mlh stromy vichr cuchá rád,
potoky pění, chladné vody z blat:
nikdy, ó vlasti, bezedný tvůj džbán
nebude duší bolnou vyčerpán.

Jak strom ztrouchnivělý, jak skály stár,
však s větrem, vodami jsem zůstal mlád.
Je život lidský komáří skok snad
a vše v něm mění se a čeká zmar.

Literární putování

Libereckým krajem

říjen
2021

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

JIZERA

Rudolf Kauschka

Skráň s dvojí korunou
a z temna noci plášť, jsi mocný chrám
a v hrdosti čníš jak drahokam
nad hory vlasti mé:
tys jich srdce královské.

Jak miluji jitra tvá,
když van a teplý svit z tvých větví rosu suší
a pod kapradí list uchýlí se noc.
Tvůj páří dech tak vysoko nad lesem,
ach, jak vzlétnou sokoli hrdě v tento den.

Navečer used' úplněk
na chvilku na tvých stromů vrcholky,
pak stoupal výš spanilý jas v modravou noc.
Zřím duchy slatin pod tebou tančit v závojích,
zpěv pěnkav poslední již odezněl,
je mír a klid. Však teď:
mocně jak ďas prorve
noc tvou řev jelenů.
Jak vnikl v srdce mé!

Když na vrchol jsem vstoup', soumrak nastával,
já ležel noci půl a bděl na loži ze žuly
a krásný snil sen:
kol prolétlo mládí mé ve strachu posvátném.

MĚSÍČNÍ NOC U BLATNÉHO RYBNÍKA

Anton Hans Bielau

Ztichlý je hvozd a jen od blízké pily
slyšíš, jak poslední tam prkna řežou,
jak na zítřek dolů polena koulí.
A pak jen ticho.

Až nad vrcholky smrků měsíc stoupá,
obličej bledý jeho zříš na vodě,
tak jasně na rybníku hvězdy blikají
jak na obloze.

Nad vřesovištěm lehká mlha leží,
okolo suchých smrčků jemně plyne,
z nich každý jak strašidlo šedé číhá
chtě vylekat tě.

Co se to krčí tam u smrku vzadu?
Snad vodníček v borůvci se tam skrývá?
Chytá si ryby? Či dnes pod hladinou
po dětech pátrá?

Kol tiše tu, tak zlehka sova letí,
huš a huš! a už čížka ubohého,
jenž na větvi právě klidně dřímá
má ve svých spárech.

Slyš ten praskot! Hned mlázím se to dere
k rybníku jak při honbě divé. Stádo
jelenů stojí a větří chvíli, pak
zas pryč se žene.

Pak ztichne vše, zcela, a lehce jen
zas oddychuje noc, sní sama nyní...
sní – marně – o klidu blahém. – Tak brzy
ji jítro vzbudí.

básně přeložil O. Simm, přebásnil M. Sekyra

Výletní mapa

- **Start** – Smědava a okolí / Bílý Potok – působiště R. Kauschky, místa zmiňovaná v jeho básních
- **2)** Jizerka a okolí – dějiště děl M. Zapletala, M. Nevrlého a O. Preußlera
- **3)** Sovín a okolí – působiště A. H. Bielaui, dějiště jeho děl
- **Cíl** – Desná – rodiště A. H. Bielaui / Šumburk nad Desnou – působiště F. Grundmanna / Tanvald – rodiště L. Kotrby, dějiště děl O. Preußlera

